

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Факультет економічний
“ __12__ ” червня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємництво та торгівля

Освітня програма: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Факультет: економічний

Розробник: доцент кафедри організації підприємництва та біржової діяльності,
кандидат економічних наук, доцент Яворська В.О.

Київ – 2025 р.

Вступ

Важливою складовою практичної підготовки висококваліфікованих фахівців зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» є навчальна практика. Вона є формою ознайомлення студентів з умовами та характером здійснення біржових операцій на провідних міжнародних та вітчизняних біржах.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є основною складовою якісної підготовки фахівців у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

До основного нормативного забезпечення проведення навчальної практики слід віднести:

- Закон України «Про вищу освіту»;
- Закон України «Про освіту»;
- Стандарт вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- Наказ Міністерства освіти і науки України «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів в Україні»;
- Освітньо-професійна програма і навчальний план зі спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»;
- Положення НУБІП України;
- Інструкції з охорони праці, тощо.

Навчальна практика передбачає безперервність та послідовність її організації і проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього ступеня «Бакалавр».

Метою навчальної практики є ознайомлення студентів із сучасними методами та формами організації біржової діяльності, формування теоретичних знань та професійних компетентностей для здійснення успішної професійної діяльності на біржовому ринку в умовах глобалізації та цінових ризиків.

Завдання проходження навчальної практики з біржової діяльності є:

- ознайомлення із практичними аспектами організації і регулювання біржової діяльності;
- формування умінь використовувати теоретичні знання на практиці та робити висновки на підставі аналітичних звітів;
- вільно користуватись біржовою інформацією для здійснення біржових операцій;
- аналізувати стан біржової кон'юнктури;
- здійснювати аналітичну діяльність, а саме складати аналітичні звіти про основні біржові активи;
- здійснювати відбір та формування інвестиційного портфелю з біржових інструментів;
- використовувати у практичній діяльності методи фундаментального аналізу;
- використовувати у практичній діяльності методи технічного аналізу;
- розробляти спекулятивні стратегії;
- здійснювати оцінку інвестиційних стратегій на біржових ринках.

Набуття компетентностей:

- **інтегральна компетентність (ІК):**

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- **загальні компетентності (ЗК):**

- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
 - **спеціальні (фахові) компетентності (СК):**
- СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.
- СК 12. Здатність до аналітичної, торговельної та інвестиційної діяльності на міжнародних та вітчизняних біржових товарних майданчиках.
 - **Програмні результати навчання (ПРН):**
- ПРН5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
- ПРН7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.
- ПРН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.
- ПРН20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків.
- ПРН23. Використовувати базові аналітичні знання з основ ціноутворення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності на товарних ринках.

Організація проведення навчальної практики

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики покладається на керівників практики, призначених кафедрою організації підприємництва та біржової діяльності НУБіП України. Безпосередньо організацію навчальної практики та контроль за її проведенням здійснюють завідувач, НПП кафедри організації підприємництва та біржової діяльності. До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені НПП кафедри.

Організаційні заходи НПП кафедр, що відповідають за проведення навчальних практик студентів:

НПП кафедри зобов'язані:

- знати та дотримуватись вимог «Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України»;
- розробляти та вдосконалювати програми практики, навчально-методичне забезпечення та звітні документи;
- проводити організаційні заходи перед початком навчальної практики, а саме:
 - інструктаж про порядок проходження практики та охорону праці;
 - надання студентам-практикантам необхідних документів (програми, щоденників, календарних планів, індивідуальних завдань, методичних вказівок тощо);
 - ознайомлення студентів із системою звітності за результати практики, а саме: подання письмового звіту, оформлення щоденника, тощо;
- проведення зі студентами попереднього обговорення змісту та результатів практики тощо;
- здійснювати контроль за проходженням практики студентами на базі практики;
- надавати завідувачу кафедри письмовий звіт про проходження практики із зауваженнями та пропозиціями щодо її поліпшення.
- своєчасно подати звіт про проходження практики студентів на кафедру.

НПП кафедри мають право:

- перевіряти рівень підготовленості студента до виконання конкретних завдань під час проходження практики;
- здійснювати контроль щодо забезпечення належних умов навчання студентів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- вимагати від студентів виконання правил внутрішнього розпорядку та контролювати виконання цих правил;
- вживати заходи щодо порушення студентами правил внутрішнього розпорядку, правил техніки безпеки і охорони праці, невиконання студентами програми практики;
- вести або організовувати ведення табеля проведення практики студентів;
- у складі комісії проводити підсумкову атестацію за результатами практики студентів;

Зміст навчальної практики

Навчальна практика з біржової діяльності проводиться після вивчення дисципліни «Біржова діяльність» на 2 курсі в 4 семестрі з метою формування практичних навиків з основ біржової діяльності.

Навчальна практика з біржової діяльності у Національному університеті біоресурсів і природокористування України регламентується наступними положеннями:

- Про організацію освітнього процесу в НУБіП України (оновлене).
- Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України.
- Порядок проведення практичної підготовки у навчально-дослідних господарствах НУБіП України.
- Порядок проведення лабораторних та практичних занять у навчальних (навчально-науково-виробничих) лабораторіях НУБіП України.
- Порядок проведення практичного навчання студентів НУБіП України.

Згідно з навчальним планом для ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» навчальна практика з біржової діяльності передбачена тривалістю 2 тижні та в обсязі 60 годин.

Навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра організації підприємництва та біржової діяльності. На початку практики студенти отримують інструктаж з охорони праці. Для поглиблення отриманих знань використовуються інтернет-ресурси провідних бірж та аналітичних агентств.

Контроль за роботою студентів під час навчальної практики здійснює керівник практики. Студент при проходженні навчальної практики повинен згідно з вимогами програми практики оформити письмовий звіт про проходження навчальної практики, представивши його на кафедру організації підприємництва та біржової діяльності та своєчасно скласти залік з практики у вигляді захисту звіту, під час якого перевіряються набуті знання і вміння.

Орієнтований тематичний план

№	Назви теми	Тижні/Дні	Кількість годин		
			Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
1	Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується біржова діяльність. Проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на базі практики. Визначення завдань навчальної практики та	1/1	5	1	6

	ознайомлення з вимогами до проходження навчальної практики.				
2	Ознайомлення із провідними міжнародними та вітчизняними біржовими платформами. Вивчення особливостей використання фундаментального аналізу у біржовій діяльності. Оформлення щоденника навчальної практики. Ознайомлення з вимогами до підготовки звіту про практику.	1/2	5	1	6
3	Підбір біржових інструментів для формування інвестиційного портфелю біржового трейдера. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів. Оформлення щоденника практики.	1/3	5	1	6
4	Фундаментальний аналіз відібраних для інвестиційного портфелю біржових інструментів. Формування аналітичного звіту та характеристика відібраних біржових інструментів. Формування бази даних за індивідуальними завданнями. Оформлення щоденника практики.	1/4	5	1	6
5	Ознайомлення з особливостями інвестиційної діяльності на біржовому ринку. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики.	1/5	5	1	6
6	Ознайомлення з інструментарієм технічного аналізу на біржовому ринку. Побудова графіків та відображення цінових трендів. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань	2/1	5	1	6

	відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики.				
7	Ознайомлення з фігурами технічного аналізу. Побудова графіків та відображення фігур технічного аналізу на цінових графіках. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики.	2/2	5	1	6
8	Ознайомлення з методикою оцінки відносної величини прибутку/збитку за відібраними для індивідуальних завдань біржовими інструментами. Щоденне спостереження та аналіз біржових котирувань відібраних для аналізу біржових інструментів. Формування аналітичного звіту. Оформлення щоденника практики.	2/3	5	1	6
9	Ознайомлення з вимогами до оформлення звіту про практику. Оформлення щоденника практики. Систематизація зібраної інформації для звіту з навчальної практики за встановленими вимогами.	2/4	5	1	6
10	Підготовка звіту про навчальну практику та щоденника практики. Захист звіту.	2/5	5	1	6
Всього			50	10	60

Індивідуальні завдання

Кожен студент отримує завдання згрупувати і проводити аналітичне дослідження за відібраними ними 7 активами. Таким чином, дублювання виданих завдань не відбувається.

Студенти можуть довільно обрати на сайті FINVIZ різноманітних 7 акцій або зробити комбінацію свого віртуального інвестиційного портфелю зібравши його з 4 акцій та 3 фінансових деривативів на різні біржові інструменти.

Методичні рекомендації

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчальної практики використовуються наступні методи навчання:

- пояснення, обговорення, демонстрація;
- практичні кейси, дискусії, розрахункові завдання;
- підготовка аналітичних звітів, презентації.

Застосування методики проблемного навчання та технологій дистанційного навчання.

Загальна оцінка підсумків роботи студента уміщує сумарне оцінювання:

- якості виконаної роботи під час практики;
- якості наповнення та оформлення щоденника і звіту про практику;
- відвідування практики;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проходження навчальної практики з біржової діяльності для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Київ. 2023. 25 с.

2. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Біржова діяльність» для ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О. Київ: НУБІП України, 2021. 80 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

3. Методичні вказівки до написання курсових робіт з дисципліни «Біржова діяльність» ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Солодкий М.О., Яворська В.О.. Київ: НУБІП України, 2023. 44 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

4. Солодкий М.О., Резнік Н.П., Яворська В.О. Основи біржової діяльності: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. М.О. Солодкого Київ: Компрінт, 2017. 450 с. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>.

5. Електронне розміщення курсу на сайті НУБІП України за посиланням URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3083>.

Вимоги до написання звіту

По закінченні навчальної практики студент складає звіт і здає його керівнику практики. Складання звіту є частиною роботи студента та його навчальним завданням, яке виконується ним самостійно. Вимоги до оформлення звіту про навчальну практику містяться у методичних вказівках.

Звіт з навчальної практики повинен містити:

- 1) титульний аркуш;
- 2) вступ;
- 3) розділи звіту.
- 4) висновки.

Вступ повинен містити відомості про мету і завдання навчальної практики. В розділах звіту подається опис проведення практичних робіт згідно з підпунктами встановленими в змісті навчальної практики. Висновки містять результати оцінювання отриманих результатів за виконаними індивідуальними завданнями.

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Навчальна практика з біржової діяльності для студентів ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» ОС «Бакалавр» проводиться в НУБІП України на кафедрі організації підприємництва та біржової діяльності Економічного факультету на базі Навчально-науково-виробничої лабораторії «Біржової діяльності і торгівлі» (далі ННВЛ «Біржової діяльності і торгівлі»).

ННВЛ «Біржової діяльності і торгівлі» функціонує на економічному факультеті з 2007 року. Лабораторія має оснащена необхідним матеріально-технічним забезпеченням, а саме комп'ютерним класом з виходом в мережу інтернет. Студенти мають можливість

користуватись в он-лайн режимі котируваннями провідних бірж світу та виконувати поставлені керівником практики завдання під час проходження навчальної практики.

Основними біржовими платформами для дослідження є:

- Чиказька біржова платформа (CME Group);
- біржова платформа Нью-Йоркської фондової біржі;
- торгівельна платформа NASDAQ;
- Українська біржа;
- платформи аналітичних агентств Finviz, Barcharts, тощо.

Методи та засоби діагностики результатів навчальної ПРАКТИКИ:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- захист звітів;
- самооцінювання.

Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;

Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

Порядок і організація підведення підсумків з навчальної практики студентів визначаються «Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

Підведення підсумків навчальної практики проводиться після її закінчення за результатами виконання програми практики.

Загальною формою звітності студента за навчальну практику є звіт, підписаний і оцінений керівником практики.

Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуальних завдань і оформлюється відповідно до вимог.

Атестація студентів за результатами навчальної практики проводиться комісією з двох науково-педагогічних працівників (у т.ч. керівником практики) після аналізу звіту студента.

Атестація студентів за результатами навчальних практик проводиться в університеті на базі практики в останній день її проведення або протягом перших десяти днів після її завершення. Оцінку за практику вносять у екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Відпрацювання пропущених днів практики проводиться на базі практики у відповідності до чинних Положень НУБІП України.

Підсумки практик обговорюються на засіданнях кафедри, а загальні її підсумки підводяться на засіданнях вчених рад факультету.

За результатами навчальної практики керівник готує зведений звіт і не пізніше 10 днів після навчальної практики подає його на кафедру.

Рекомендовані джерела інформації:

1. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 738-IX від 19.06.2020 із змінами № 1587-IX від 30.06.2021 № 2180-IX від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 30.10.1996 р. № 475/96-ВР (зі змінами і доповненнями). Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

3. Закон України «Про товарні біржі» в редакції Закону № 3585-IX від 22.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1956-12#Text>.

4. Податковий кодекс України. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

5. Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

6. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

7. Положення про освітні програми в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

8. Положення про академічну мобільність студентів Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

9. Положення про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/12654>.

10. Яворська В. О. Міжнародна біржова діяльність : навч. посіб. Київ : НУБІП України, 2024. 588 с.

11. Ільчук М.М., Яворська В.О., Радько В.І. Організаційні засади здійснення біржових операцій на біржовому ринку. *Інфраструктура ринку*. 2021. №52. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/52_2021/6.pdf.

12. Кількість бірж. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/sze/sze_ric/bir/bir_u/kb_u.htm.

13. Масло А. І. Роль та економічне призначення ф'ючерсних контрактів на організованих товарних ринках. *Вісник СНАУ*. № 2 (102). 2025. С. 13-17.
14. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Біржова торгівля на товарних ринках: навч. посіб. Київ : Нубіп України, 2023. 642 с.
15. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку : Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. й доп. Київ : Видавництво «Білий Тигр». URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream>.
16. Яворська В.О., Солодкий М.О. Особливості підготовки фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. *Економіка та суспільство*. №29. 2021. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-5>.
17. Яворська В.О. Аналіз торгівлі деривативними контрактами на міжнародних біржах. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct68-13>.
18. Яворська В.О. Аналіз ринків капіталу та організованих товарних ринків. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 69. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct69-5>.
19. Яворська В.О. Аналіз біржової торгівлі деривативами на міжнародних товарних і фондових біржах. *Інфраструктура ринку*. 2023. № 75. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct69-5>.
20. Яворська В.О., Глуша А.С. Оцінка міжнародної біржової торгівлі ф'ючерсами та опціонами. *Інфраструктура ринку*. 2024. № 80. URL: <https://doi.org/10.32782/infrastruct80-33>.
21. Яворська В.О. Біржова торгівля деривативними контрактами на міжнародних організованих товарних ринках. *Економічний простір*. 2025. №202. URL: <https://economic-prostir.com.ua/journals/202-ekonomichnyj-prostir/>.
22. Derivatives Market. URL: <https://www.sciencedirect.com/topics/economics-econometrics-and-finance/derivatives-market>.
23. Derivative Markets and Instruments. URL: <https://www.cfainstitute.org>.
24. Офіційний сайт Верхована Рада України. URL: www.rada.gov.ua.
25. Офіційний сайт Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
26. Офіційний сайт Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>
27. Офіційний сайт Комісія з товарної ф'ючерсної торгівлі США. URL: www.cftc.gov.
28. Офіційний сайт Чиказька товарна біржа. URL: www.cme.com.
29. Офіційний сайт Українська біржа. URL: <http://www.ux.ua>
30. Офіційний сайт Українська енергетична біржа. URL: <https://www.ueex.com.ua>
31. Офіційний сайт Українська універсальна біржа. URL: <https://sale.uub.com.ua>.